

ԿՐՈՆԱԿԱՆ

ԱՆԿԷՋ ՄՈՐԵՆԻՆ

(Տարեկից Ս. Վարդան Մայր Եկեղեցիի,
Նիւ Եոբ):

«Մարենին վառեալ էր հրով եւ ոչ այրեալ
(ԵԼՔ, Գ. 2):

ՏՆՍԱՐԱՆ

Ասէ՛ք շուրջ 3300 տարիներ առաջ,
Իսրայէլացիք գերի էին Եգիպտոսի մէջ:
Մովսէս անկէ փախուստ տալով կ'աւ-
ագատանի Մարիանացոց աշխարհը՝ Սինա-
յերան մօտ: Հոն Մովսէս կ'ամուսնանայ
և կ'արածէ աներոջ աշխարհները:

Քորեք լերան այդ մասը ծածկուած
էր ծառերով: Ծիւղերէն ռմանք, պտուղ-
ներով ծանրաբեռն, կը կախուէին վար,
ուրիշներ կը բարձրանային վեր:

Հարուստ ծառերը, առակի Փարիսե-
ցիին պէս ինքնագով, կը սկսին վար
զարնել մօտակայ Թուրքին փական՝ փշե-
նին: Երբ հովը փչէր՝ անոնք կ'ըսէին.

«Այ, դու խեղճուկ մօրենի, ինչո՞ւ
պղպած ես՝ մեզ մօտ: Ինչ է քո օգուտը:
Տերեւ չունիս, Թաշուները բոյն չեն շի-
ներ վրադ: Մաղիկ չունիս, մեղուներ
մեղր չեն շիներ քեզմէ: Սաղարթ չունիս,
կենդանիներ չեն հանգչիր շուքիդ: Դուն
գաճաճ, փայտդ անպէտք՝ մարդիկ տուն
չեն շիներ անովդ:

Մօրենին վիշտէն սրտաբեկ՝ կը տա-
ռապէր սաստիկ:

ՏՆՍԻԼՔ

Իսրայէլացիները զերուքենէ ազա-
տելու համար, Աստուած այցելութեան
կ'իջնէ ուշխարհ և կը յայտնուի մօրենիին
մէջ՝ Սինայի վրայ:

Ասկէ՝ մօրենին կրակ կը կտրէ, լոյս
կ'արձակէ:

Մոլորած հովիւ մը կը նշմարէ լոյսը
և կը յառաջանայ գէպի զայն:

Մօրենին կրակով կը վառի, բայց
չ'այրիր, չի սպառիր:

Աստուած անոր մէջէն կ'ըսէ.

«Մովսէս, կեցի՛ր, ա՛յ մի: Ժողովար-
հան՝ կ'օգիկներդ, կեցած ճեղդ արբէ ե:

«Մովսէս, ես եմ ՈՐ ԷՆ՝ Աստուած Աբ-
րահամի, Իսահակի եւ Յակոբի:»

Հովիւը անդռնած՝ աչքերն ու դէմքը
երկու ձեռքերով ծածկած, դեռին կը
փռուի, ծունկի կու գայ:

Ու մօրենիէն լսուող ձայնը կը շա-
րունակէ.

«Մովսէս, սեսայ իմ ժողովուրդիս կրած
անիրաւութիւններն ու օտարապանք: Դրացի,
այցի ելայ զիրենք փրկելու:

«Մովսէս, վեր կաց, զարձիւր Եգիպտոս:
Խօսե՛ք Փարաւոնին որ արձակի իմ ժողովուրդը
զերութենէ: Ըսէ՛ Իսրայէլին, մեծերուն եւ
փոքերուն, որ շուտով ձգեն Եգիպտոսը ու
հեռելին եկ՝ դէպի երկիրն Աւեսայ: Մի՛
վախճա՛մ, ես ձեզի հետ կը լինիմ: Մովսէս,
դուն հրաժ Կիսի գործես: Իսրայէլը Կիսի
սեսնէ, հաւատայ եւ հեռելի եկը դէպի եր-
կիրը Կարի եւ մեղրի:» (ԵԼՔ, Գ. 1):

Իսրայէլացիք Մովսէսի առաջնոր-
դութեամբ համբայ կ'ելլեն Եգիպտոսէն:
Անոնք դաղթի, հալածանքի, սովի ու
պատերազմի նեղութիւններով ծանրա-
բեռն՝ կը կարեն կտրմի Մօսէս ու Սինայի
անապատը, և քառասուն տարիէն կը
հասնին Աւետեաց երկիրը, իրենց բախան
ու հակառակորդ հայրենի հողին վրայ
կերտելու վճառականութեամբ:

Ս. Վարդանի օծման տարեգրածին
կը յիշենք այս գրուագիւլ՝ իբր այլարա-
նական պատկերացում Ամբրիկայի Հայոց
անցնալին:

ՆՇՈՒՄՆԵՐ

Գահ մը Եգիպտոսի տեղ երեակայնե-
ցէք Թուրքիան, իսկ Մարիանացոց աշ-
խարհին տեղ՝ Ամբրիկան, ուր Թրքական
հալածանքներէ և ջարդերէ ճողոպրած
հայ բնկորները կ'ապաստանին ազատու-
թեան և ապրուստի սիրոյն. Իսրայէլի
պէս գաղթական, Մովսէսի պէս փախու-
տական:

Սկզբնական շրջանի հայ պանդուխտ-
ները ամենէն առաջ 1891ին Ուսարի և
այսպէս Երևանը Սիթիի մէջ ձեռք կ'անցնեն
մէյմէկ կալուած, զորս կը վերածեն եկե-
ղեցիի:

Աւելի ետքը, Նիւ Եորքի Յրդ Պոզո-
տային մօտ, նախ 27րդ և ապա 30րդ փո-
ղացիներուն վրայ կ'ուսենանք Ս. Լուսա-
ւորիչ տնականը երկու եկեղեցիներ, ա-
ռանց առաջնորդարանի, առանց դպրա-
սանի, առանց ընկերային և մշակութա-
յին յարմարութեան, առաջինը մոտ 1500
մը երկրորդ յարկին վրայ սրահ մը վար-
ձու՝ առժամեայ եկեղեցիի յարմարացում:
Ափ Թուռնի Ս. Խաչը չկար:

Երեսնական, քառասնական Թուա-
կաններուն, Նիւ Եորքի հայոց երեք խնդ-
ճուկ եկեղեցիներն ալ կարծէք կը յիշեց-
նեն Գորբի անշուք Թորոնիին:

Ան առեն, Կաթողիկոսներու Ս. Պաա-
րիկը, Եպիսկոպոսականներու Ս. Ժօն
Տիվայնը, Բողոքականներու Ռիվըրսայտ
հայտայտան եկեղեցիները և Հրեաներու
Համանուէլ Սինակոգը եթէ Գորբիի կաղ-
նինքներուն պէտ խօսքի բռնուէին, եթէ
նշտեալէին և զիջէին խօսքի Հայոց Եկե-
ղեցիին մօտին, անհաւանական չէ որ
կրկնէին Սինայի ծառերուն արմարակա-
կան խօսքերը մորենիին ուղղուած՝ հայոց
հասցէին ...

ԱՅԼ ՊԵՏԱԿԵՐ

Հիմա փոխուած է կառուութիւնը: Բո-
ւրովին այլ է պատկերը:

Այսօր Ամերիկայի հայերը ամէն տեղ,
մասնաւոր Նիւ Եորք քաղաքին մէջ, ի
պատուի են, շնորհիւ Ս. Վարդան Մայր
Եկեղեցիին և յարակից համալիրին:

Հայաստանեայց Եկեղեցին և հայ հա-
մայնքը Նիւ Եորքի, Ուաշինկթընի և այլ
քաղաքներու մէջ, ուր հայկական եկե-
ղեցի և համայնք կայ, յարգալից ճանա-
չումի առարկայ են:

Օտար Եկեղեցիները եկուսեցիկ, ըն-
կերային ու քաղաքային ինչ ինչ հարցե-
րու բարձր լուծումին համար կը փնտռեն
հայոց աջակցութիւնը:

Հայոց առաջնորդն ու ներկայացու-
ցիչները առաջ կը քաշուին պատուոյ
բարձրութիւնը:

ԱՄՆի դաշնակցային, նահանգային և
քաղաքապետական ընտրութիւններու մի-
ջոյն, թեկնածուները ակնկալուեն հա-

յոց առաջնորդին կամ ներկայացուցիչ-
ներուն մօտ:

Ամէն տարի, Նիւ Եորքի քաղաքա-
պետը Ս. Վարդանանց տօնը Վ. Վարդանի
Օրը, իսկ Ապրիլ 24ը Վաչ Նախատակաց
Օրը կը հռչակէ հրովարտակով:

Ամէն տարուայ Սեպտեմբերին, քա-
ղաքապետութիւնը կը գործակցի Առաջ-
նորդարանի նախաձեռնութեամբ կազմա-
կերպուող եւրոպայ ՎԷԿ Աշխարհ Տօնա-
հանգէտին, որ միջազգային, ընկերային
և մշակութային բնոյթ ունի: Քաղաքա-
պետը ճառով մը կը քանայ հանգէտներուն
շարքը, զովելով հայերու բերած նպաստը
Նիւ Եորքի և ԱՄՆի յոռաշրիմութեան:

Ներկայիս, Ուաշինկթըն, ձերմակ
Տունին մէջ, ԱՄՆի Նախագահը կ'ընդունի
Ամերիկայի Հայոց Առաջնորդը և Հ. Մ.
Ը. Մ. ի պատուաբարութիւնը:

1976ին, ԱՄՆի Անկախութեան Երկ-
հարիւրամեակին, Հայոց Շէնորհակալու-
թիւն քեզ, Ամերիկայ կարգախօսով մաս-
նակցութիւնը ծափերով ողջունեցաւ ա-
մէնքէն:

Նայն առիթով, ԱՄՆի յառաջդիմու-
թեան սատարող հայազգի յայտնի դէմքե-
րուն Ֆիլաւէլֆիոյ համագումարը և հա-
յոց կողմէ Ամերիկայի ընծայուած նուէր-
ները, մասնաւորաբար Առիւծ Մերին ար-
ձանը, դարձ՝ Խորէն Տէր-Յարութիւնեա-
նի, ջերմ գնահատանքով կ'ընդունուին
կառավարութեան և ժողովուրդին կողմէ:

1978 Ապրիլ 17ին, Նիւ Եորքի Քաղա-
քային Խորհուրդը միաձայնութեամբ կ'ո-
րոշէ Ս. Վարդան Մայր Եկեղեցիի յարա-
կից հանրային պարտեզը կոչել Վ. Վար-
դան Զբօսայգի:

ԱՄՆի ցեղային փոքրամասնութեանց
կարգին, հայերը պատուաւոր տեղ ունին
այսօր:

ՎՍՈՒՄԱՐ Հայերը արդարաւանակա-
ն քակուած ալիւս չի յիշուիր:

Հիմա ոչ ոքի միտքէն կ'անցնի ան-
գիտանալ Հայաստանեայց Եկեղեցին կամ
նոյր նմանցնել փշաթուփի:

Աստուծոյ բաւարար միութեամբ երևոյթ-
ներ են, նոր և զեղեցիկ պատկերներ:

Աստուծոյ ամէնքը և գեռ աւերի՝ չա-
բաներ, զորս չենք կրնար թուել այս-

տեղ, ապուղներն են ԱՄՆ-ի հայ նստաշահ-
քին փոքր կուրիքները թուաբարակում գի-
տակցություն, յարատև աշխատանքի և
զանգուղություն, իր ազգային և կրթական
արժանապատվությունը պահպանում են բար-
ձրագույնում նախանձախնդրություն և առ-
տիքի:

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

Սինայի վրայ վառող բայց զոյրող
մարենիին հրաշքը կարծեք կը կրկնուի
հայաց համար նաև Երոթի մէջ:

Հայոց քաջ հովիւ և Ամերիկահայոց
երրեմիկ Աստղնորդ Գարեգին Արքեպիս-
Թովմէսն կը տեսնէ զայսը և վիճմանայ
ձայնը ար կ'ըսէ-

« Գարեգին, տաք է իւր, ցոյց
դնէ, ձեռք առ դաւաղանդ և արինդ
հոգնապահում, անողովորդդ տաք տեսարան
յիմ աչքերում թառն:

« Գարեգին, ես եմ ՈՐ էՆ՝ Աստուած
Հուսաւորչի, Սահակի և Մեսրոպի, շատ
առիճ կ'այցեցեմ քո հոգին: Ինձի Դամար
տառն և տառար շինեցէք:

« Գարեգին, ի թուի՝ առէն հայտնայ
կարիքի մասին: Ժողովուրդն, ամբողջ,
Հայի և Ալիա Գովմէքեանները յեցանք կը
կանգնին Մայր Եկեղեցիի խառնաշմուն:

« Գարեգին Մովսէսի պէս կու տայ
ազգանշանն անգլիականն:

Հեղինակն կը վաղմուտին շինութեան
շանձախառնքերն: Հայի Գովմէքեանն կը
տառնենք քարքին զորհանուր զեկամարտա-
թիւնը՝ հանգանակութեան, հողի դնաւին,
շինութեան, կարտաբաւմին և պարտքի
զինուցութիւն:

Մայր Եկեղեցիին տեսիլքը կ'իբրակա-
նանայ: 1968ին, ընդհանուր խանդավա-
տութեան մէջ կը կատարուի տնումը Ս.
Արարանի՝ ձեռամբ Տ. Տ. Վաղգէն Կա-
թողիկոսի:

« և Արարարի հետքը՝ Բաջն վարդան
շարութիւն առած՝ յառնին իր անունը
գրող ԱՄՆ-ի Հայոց Ս. Վարդան Եկեղեցիին՝
կը յայտնուի նաև Ժարքի մէջ հոգեւորն առ-
նաջնարգելու համար գէպի Արքիւրը Լաշ-
տին, գէպի տառնը հայրենի՝ Բաթի, մեղ-
քի, հացի և գինիի, Վլասն հաստատոյ
վասն հայրենեացն: Թառա՛ջ: »

Անուասիկ այժմ Ս. Վարդանի ոսկե-
զօծ գմբէթը անշէջ մարենիին պէս կը
վառի արեւու ճառագայթներուն և ելեք-
արական լոյսերու հեղեղի մէջ:

Հիմա Ս. Վարդանի առաջ քաշանին և
քեմին վրայ կը յայտնուին մեք Փրկիչը,
Հուսաւորչի Սահակ, Մեսրոպ, Երեմիայ-
ցի, Նորեկոյի, Ենոքի, Կոմիտաս,
վարդան և Անդրանիկ: Անոնք ժողովորդին
կը խօսին իրարու և հաւաքացեալներու՝
Աստուածաշունչն: Երկնքի արքայաթե-
նէն, հայոց աշխարհէն, մեր հին և նոր
արքայի ինններէն, գիւղն և արուեստէն,
նորիայէն և պապականէն:

Ներկայիս, ամէն Երեւակի և թոն օր,
Ս. Վարդանի սեղանին վրայ, ինչպէս
Զատիկի արշալոյսին՝ Յիսուս Յրդին կ'եր-
թի ծալում կերպարանաւ: Ան կը խօսի
և կը քաշաւորի հաւատացեալներուն՝ վեր-
կանութեան և ճառաւել կեանքի հովար:

Այսպէս, Սինայի վրայ վառող բայց
չաբողջ մարենիին հրաշքը կը կրկնուի
մեզի համար, կը շարունակուի անհա-
նաւ, անվերջ:

Մովսէս և Գարեգին կը տեսնեն զայն
և կ'երթան գէպի լոյսը:

Անոնք ողորկացած կը խոսակցին
կամիտասին և մեզի համար և մեզի հետ
կ'երգեն:

— Օրհնեալ և Աստուած:

Քրիստոս պատարագեալ բաւիթի ի միջի մե-
րում. ալիւիլիա:
Զմարմին իւր այլ մեզ կերակուր, և սուրբ
գարին իւր զօղէ ի սեզ, ալիւիլիա:
Մատի առ Տէր և առիկ զլոյս. ալիւիլիա:
Հաւակեցի և սեպէ գի խոյր Տէր, ա-
լիւիլիա:
(ՎԱՄԱԳԻՐ)

Պրոֆ. Նիկ Երոթ

ԶԳՈՆ ԵՊՍ. ՏԵՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

